

RECÂİZÂDE
MAHMÛD EKREM

TA'LÎM-İ EDEBİYYÂT

ELEŞTİREL BASIM

Hazırlayan: Furkan Öztürk

RECÂİZÂDE MAHMÛD EKREM

TA'LÎM-İ EDEBİYYÂT

ELEŞTİREL BASIM

Hazırlayan: Furkan Öztürk

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

Recâizâde
Mahmûd Ekrem

TA'LÎM-İ EDEBİYYÂT

ELEŞTİREL BASIM

Hazırlayan
Furkan Öztürk

© DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI, 2016

DBY: 24
Edebiyat: 5

ISBN: 978-605-4635-23-8
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, Mayıs 2016

Yazar:
Recâizâde Mahmûd Ekrem

Hazırlayan:
Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Editör:
Eren Yalçın

Sayfa Düzeni:
DBY Ajans

Kapak Tasarımı:
Sercan Arslan

Baskı/Cilt:
Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102
Topkapı / İstanbul Tel: +90 212 483 47 91
Sertifika No: 11964

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Recâizâde Mahmûd Ekrem, Ta'lim-i Edebiyyât / Eleştirel Basım
Hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Furkan Öztürk
ISBN: 978-605-4635-23-8. Ebat: 15,0 x 21,0 cm 471 s.
1- Edebiyat 2- Türk Edebiyatı 3- Recâizâde Mahmûd Ekrem 4- Retorik

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Sunuş	13
Açıklamalar	25
Çeviriyazı Alfabeti	29
Kaynakça	31

TA'LİM-İ EDEBİYYÂT

(TE' NÜSHASI)

Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Edebiyyât Muallimliğine Ta'yîn Buyurulan Şûrâ-yı Devlet A'zâ-yı Kirâmından Saâdetlü Ekrem Beg Efendi'nin Şâgirdâna Hitâben İrâd Buyurdukları Nutk-ı Belîğdir	36
Edebiyyât-ı Osmâniyyeye Dâir Mutâleât-ı Evveliyeleridir.....	38

TA'LİM-İ EDEBİYYÂT KISM-I EVVEL — BİRİNCİ SENE

(TE' NÜSHASI)

Maârif Nezâret-i Ceflesine Takdîm Olunan İstid'â-nâmenin Sûretidir	51
Bismillâhirrahmânirrahîm.....	52
Tahdîs-i Ni'met ve Arz-ı Mahmidet	54
Kable's-şürû'	58

Îcâd u Tervîc-i Elfâz.....	445
Hâtîme.....	450
Lâhika.....	454
Üstâd-ı Muhteremim Atûfetlü Kemâl Beyefendi Hazretlerinin Takrîzidir.....	456
İ'tirâz ve İhtâr.....	459
Dizin	461

Sunuş

Şair, romancı, oyun yazarı ve eleştirmen olarak Recâizâde Mahmûd Ekrem, Yeni Osmanlılara eklenerek modern Türk edebiyatının çok önemli bir evresine kendiliğinden yerleşir. Küçük yaşta babasından Arapça Farsça öğrenmesi, yeni açılan mekteplerde okuması, henüz on beş yaşında Mektûbî Kalemi'nde çalışmaya başlaması, burada hem Leskofçalı Galib ve Hersekli Hikmet gibi son divan şairlerini hem de Nâmık Kemal ve Âyetullah Bey gibi Yeni Osmanlıları tanınması, bu sırada Fransızca öğrenip çeviriler yapması, gazetecilik deneyimi (1867'de Nâmık Kemal'in Fransa'ya kaçarken *Tasvîr-i Efkâr*'ın sorumluluğunu ona bırakması), Şûrâ-yı Devlet üyesi olması ve bütün bunların içinde konumuz için en önemli yanı olan yedi yıl (1878-1887) edebiyat hocalığı yapması (Mekteb-i Sultânî ve Mekteb-i Mülkiyye'de) onu "asıl birleştirici çizgi (hatt-ı ittisâl)" yapar. Ahmet Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*'nde Recâizâde Mahmûd Ekrem'i böyle bir çerçevede okuyucuya sunar:

Recâizâde Ekrem Bey, Nâmık Kemal'den yedi yaş küçük, Hâmid'den dört yaş büyüktür. Nâmık Kemal'in Hâmid'e yazdığı mektuptaki o meşhur olmuş tabirle (Nâmık Kemal'in Hâmid'e 4 Rebülevvel 1299 tarihli mektubu. Bilindiği gibi bu mektupta Kemal asıl yeniliği Şinasi ve Hâmid'in getirdiklerini ve kendisinin arada bir hatt-ı ittisâl olduğunu söyler. Bk. Numûne-i Edebiyat-ı Osmâniye, 3. baskı, s. 502. 343.) aralarında asıl mânâsıyla birleştirici çizgi odur. Şinasi'den sonra, ikinci nesil olan Kemal'in yaptığı yenilik onun varlığıyla Kemal-Ekrem-Hâmid mektebi olacaktır. Ayrıca 1880 senelerinden sonra yetişenlerle kendi

devri arasında asıl birleştirici çizgi odur. Servet-i Fünûn gençlerini o toplar. Eskinin içinden hiç çıkmamış olmasına rağmen edebiyatımızın şark edebiyatları karşısındaki vaziyetini ilk açıklayan biri de odur. Yeni açılan mekteplerde tahsili, kalemlerdeki çalışması, üslûbunun tercümeden hız alması, gazetecilikle işe başlaması, mürettep denilebilecek bir divan sahibi olması (Nağme-i Seher), Yeni Osmanlılar idealini bir müddet için benimseyişi hep kendinden evvelkilerin devamıdır. Fakat arada yedi senenin getirdiği farklar da vardır. Filhakika politikadan çarçabuk vazgeçerek yalnız edebiyata sarılmıştır. Nâmık Kemal ve Şinasi'de olduğu gibi Arap ve Acem edebiyatlarıyla sıkı sıkıya meşgul olmamıştır. Zaten kendisinden sonra yetişenlerin çoğu bu edebiyatları –tıpkı Hâmid ve Muallim Naci'de olduğu gibi- ancak hayatlarının tesadüfleriyle tanıyacaklar, buna mukabil yetişme tarzları üzerinde Fransız edebiyatının tesiri gittikçe artacaktır.¹

Recâizâde Mahmûd Ekrem'in yaşamöyküsünde Mekteb-i Mülkiyye ve Mekteb-i Sultânî'deki Osmanlı edebiyatı hocalığı (Edebiyyât-ı Osmâniyye muallimliği) oldukça önemlidir. *Afife Anjelik* (1870), *Nağme-i Seher* (1871), *Atala Tercemesi* (1871), *Yâdigâr-ı Şebâb* (1873), *Atala Piyesi* (1873), *Vuslat yahut Süreksiz Sevinç* (1874), *Mes Prisons Tercümesi* (1875) yazarı² -ki bu eserleri hoca olmadan önce yazmış olduğunu belirtelim- öğrencilerin sevgisini hemen kazanmış ve bu nedenle “Üstat Ekrem” diye anılagelmiştir. Ali Çankaya'nın *Mülkiye Tarihi*'nde o dönemin öğrencilerinden Tevfik Biren'in aşağıdaki sözleri,

¹ Ahmet Hamdi Tanpınar, *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, haz. Abdullah Uçman, YKY, (3. baskı), İstanbul 2008, s. 427.

² İsmail Hakkı (Eldem), *Ekrem Bey*, İstanbul 1890; Ali Ekrem (Bolayır), *Recâizade Ekrem Bey*, İstanbul 1924; İsmail Hikmet (Ertaylan), *Recâizade Ekrem*, İstanbul 1932; Necmettin Halil Onan, *Nâmık Kemal'in Talim-i Edebiyat Üzerine Bir Risalesi*, MEB Yay., Ankara 1950; bu yazı için ayrıca bkz. Kâzım Yetiş, “Ta'lim-i Edebiyat Üzerine”, *Nâmık Kemal'in Türk Dili ve Edebiyatı Üzerine Görüşleri ve Yazıları*, Alfa Yay., İstanbul 1996, s. 294-342; Ahmet Hamdi Tanpınar, “Ekrem Bey”, *İA*, c. IV, s. 218-221; Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, c. 2, MEB Yay., İstanbul 1997, s. 916-924; *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, “Recâizade Mahmud Ekrem”, c. 7, İstanbul 1990, s. 292-298; *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, “Mahmut Ekrem (Recâizade)”, c. 2, YKY, 3. bsk., İstanbul 2010, s. 683-686.

Açıklamalar

1. Metinde Osmanlı Türkçesine Arapça ve Farsçadan geçen alıntı kelimelerin günlük konuşma dilindeki söylenişleri (vulgarize / halklılaştırma) tercih edilmemiş olup tutarlılık açısından asli biçimlerinin kullanımı yolu benimsenmiştir.

âfitâb	âftâb	آفتاب
vakit	vakt	وقت
hoca	hâce	خواجه
ale'l-amyâ	ale'l-amiyyâ	على العميا
bi'l-akis	bi'l-aks	بالعكس
hizmet	hidmet	خدمت

2. Farsça kurallı birleşik sıfatlarda sıfat-fiil anlamını veren, Farsça birleşik isim ve sıfat (*vasf-ı terkibî*) oluşturan Farsçanın geniş zaman / emir biçimlerinin başına - (kısa çizgi) işareti konmuş, böylece Osmanlı Türkçesinde tek başına kullanılmayan bu dil öğelerinin durumu vurgulanmıştır.

hükm-fermâ	حكم فرما
cihân-ârâ	جهان آرا

3. Farsça ve Arapça kelimelerin sonuna getirilen Farsça yapım ekleri kelimeye bitişik yazılmıştır. Bu konuda özellikle İsmail Ünver'in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesinde izlediği

فہم اوجہات

معلمی
توزی دولت عضاہ کرماندہ
اکرم بک

مکتبہ شہانہ طبیبہ اہلحد
۱۲۹۶
۹۶

Ta'îm-i Edebiyyât

Muallimi
Şûrâ-yı Devlet A'zâ-yı Kirâmından
Ekrem Beg

Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Matbaasında Basılmışdır.

1296

Kemâl¹

¹ Litografya baskıların kapak künyeleri yukarıdaki gibidir. Krş. TE¹, TE², TE³ s. 1.

Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Edebiyyât Muallimligine Ta'yîn Buyurulan Şûrâ-yı Devlet A'zâ-yı Kirâmından Saâdetlü Ekrem Beg Efendi'nin Şâgirdâna Hitâben Îrâd Buyurdukları Nutk-ı Belîğdir

Efendiler

Bir ders-hâne-i edeb tasavvur ediniz ki gâyet müstaid muntazam ders okumuş yirmi yirmi beş kadar talebe sırasıyla oturmuş ilk def'a olarak huzûrlarına dâhil olan bir bî-çâre muallimin ne yolda nasıl *fesâhat* u *belâgat* ile iftitâh-ı kelâm edeceğine hasr-ı sem'-i dikkat ediyor sonra da o muallimin mevki'-i müşkilini düşününüz bendenizin şu dakıkada bulunduğum mevki' hakkında bir fikr hâsıl etmiş olursunuz.

Bendenizin şuracıkda bir dâire-i resmiyyeye devâm eder bir me'mûr olduğumu içinizde bilenler olmalıdır. İşte o dâireye köprüden doğru gelip gitmek için hemân her gün mektebinizin önünden geçerdim. Mektebinize nazarım taalluk etdikçe -âh kâşki ben de on beş sene sonra dünyâya geleydim de şurada tahsîl-i ulûm edeydim- diye tehasürler ederdim. Ne garîbdir ki sâika-i zamân ile mektebinize dâhil oldum ama tâlib-i ilm sıfatıyla değil muallim sıfatıyla dâhil oldum.

➤ Efendiler

Mektebimiz kifâyet-i tahsîl ve intizâm-ı idâre cihetleriyle birinci derecede bir mekteb sayılabilir. Bundan başka bir büyük şerefi hâizdir ki o da pâdişâh-ı veliyy-i ni'metimiz maârif-perver efendimizin himâye-i mahsûsaları altında bu ni'metden ileri geliyor. İşte bendeniz de o şerefden hissedâr olmaga geldim. Bendenizi hüsn-i kabûl edersiniz zann ederim.

Edebiyyât-ı Osmâniyyeye Dâir Mutâleât-ı Evveliyeleridir

Dersimizi küşâd etmeden ta'lîmini min gayri haddin der-uhde etdiğim edebiyât-ı Osmâniyyenin ehemmiyyet ü fâidesine ve bizdeki hâlîne müteallik ba'zı mutâleât beyânını muktazî görüyorum. (Beyân edeceğim şeylerin muhtasaran zabt edilmesini sizden talep ederim) Ma'lûmdur ki bir şeyin lüzûm u fâidesine hükm için mâhiyyet ü meziyyetini bilmek lâzımdır.

Edebiyyât nedir bir kerre onu anlayalım. Edebiyyâtın ta'rîfi tak-sîmi bizde pek muhtelefün fihdir. Vâkıâ bu husûsdaki ihtilâf vaktiyle Arab ulemâsı beyninde dahi var idi, garb üdebâsı arasında da mevcûddur. Böyle ihtilâfât öyle fâzıl milletlerce tedkîkât u ta'mikât-ı nazariyyede daha ziyâde ileri gitmeyi icâb ederse de bizim gibi edebiyâtın mâhiyyet ü hakikatine ilk bir nazar-ı dikkat atf etmiş olan bir halk arasında zihnleri bütün bütün teşvîş etmekden başka bir eser hâsıl etmeyeceği ednâ teemmül ile anlaşılır bir şey degildir.

Vaktiyle akvâm-ı Arab her şeyden evvel lisân ve onun iki rûkn-i celîli olan *fesâhat* ➤ u *belâgata* ziyâde ehemmiyyet vererek bir taraftan riyâziyyât ve siyasiyyâta müteallik ulûm u fûnûn-ı mütenevviyâyı tevsi' etmekle berâber diğer taraftan dahi *fesâhat* ve ondan daha mühim olan *belâgata* ve beyâna dâir tedkîkât u te'lîfâtıdan hiçbir vakte hâlî kalmadılar. Birçok asrlar devâm eden bu ikdâmât u mesâil ile *fesâhat* u *belâgatin* mertebeye-i âlü'l-âline ve ta'bîr-i diğerle kelâmda lafz u ma'nâyâ âid hasâyis ü meziyyâtın hadd-i kemâline vâsıl oldular. Lisânları bir derecede zengin oldu ki asrlarının efkâr u medeniyetine göre mâddiyyât u mücerredâtın ism-i mahsûsu olmayan bir şey bırakmadılar. Buna da kanâat etmediler meselâ seyr ü hareketde serî'ine başka

تَعْلِيمُ الْعَرَبِيَّاتِ

قسم اول ————— برنجی سنه

اثر
محمود اکرم { رجائی زاده }
عن اعضای شورای دولت

مکتب ملکیہ شاہانہ نامنہ ۱۲۹۶ سنہ ہجریہ سنندہ تالیف اولندرق
مکرراً طاش باصمہ سیلہ طبع اولنشدی . بوکرہ بعض تصحیحات دخی اجرا
اولندرق معارف نظارت جلیله سنک رخصت رسمیه سی اوزرینہ حروف ایله
دفعہ اولی اولوق اوزره طبع اولنشد

« سوزک احوال وجدانیہ بی محمولده اولان تأثیر
پلیغنه مبی بریسوک فائده سی دخی ملتک حسن
تر بیتہ خدمتیدرکہ حقیقت حالده لفظاً ادبیاتک
ماخذ اشتقاقی ادب ایسه معنا ادبک مصدرانتشاری
ادبیاتدر دینله بیلیر . . . . .
برده اتحاد مدنییت هر ملتک بر مشغص مثال ذی
حیاتیدرکہ لسانی ادبیاتدر . او جهتله ادبیاتسز
ملت دیلسز انسان قیبلندن اولور »

کال

استانبول

(مهران) مطبعه سی - باب عالی جاده سنده نومرو ۷

۱۲۹۹

TA'LİM-İ EDEBİYYÂT

Kısm-ı Evvel ————— Birinci Sene

Eser

Mahmûd Ekrem (Recâizâde)

an-A'zâ-yı Şûrâ-yı Devlet

Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne nâmına 1296 sene-i hicriyye-
sinde te'lif olunarak mükerreren taş basmasıyla tab' olunmuşdu.
Bu kerre ba'zı tashîhât dahi icrâ olunarak Maârif Nezâret-i Celî-
lesinin ruhsat-ı resmiyyesi üzerine hurûf ile def'a-i ûlâ olmak
üzre tab' olunmuşdur.

*Sözün ahvâl-i vicdâniyyeyi tahvilde olan te'sir-i belîğna
mebnî bir büyük fâidesi dahi milletin hüsn-i terbiyetine
hüdmendir ki hakikat-i hâlde lafzen edebiyâtın me'haz-ı
iştikâki edeb ise ma'nen edebın masdar-ı intişârı edebiy-
yâtdır denilebilir..*

*Bir de ittihâd-ı medeniyet her milletin bir müşahhas
misâl-i zî-hayâtdır ki lisânı edebiyâtdır. O cihetle ede-
biyyâtsiz millet dilsiz insân kabilinden olur.*

Kemâl

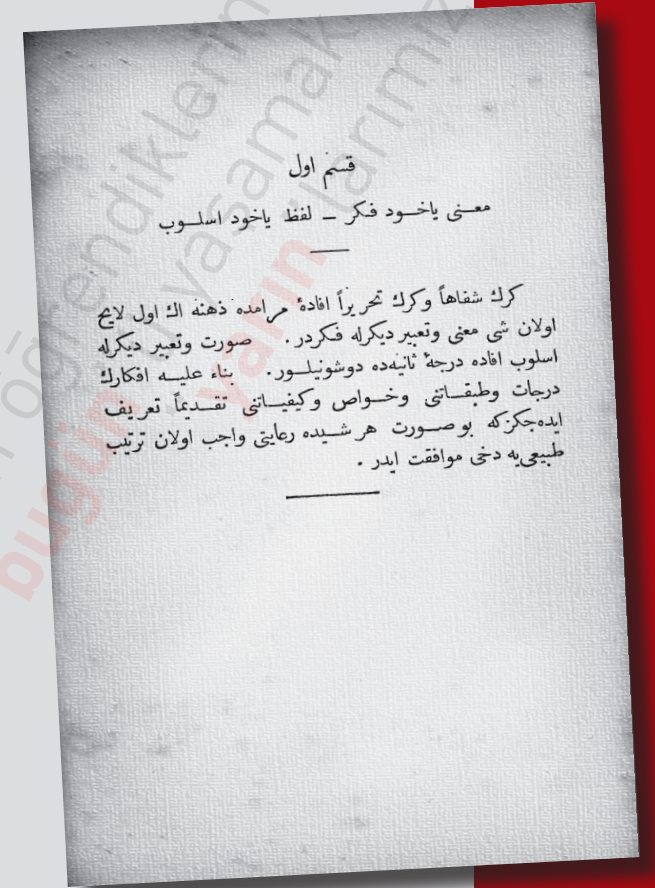
İstanbul

Mihrân Matbaası, Bâb-ı Âlî Câddesinde Numro: 7

1299

İki senede tedris olunmak için iki kısım üzerine müretteb olan *Ta'lim-i Edebiyyât*'ın bu birinci kısmı dürüstce ifâde-i merâma muktedir olacak kadar usûl-i kitâbete âşinâ bulunan talebeye bir sene zarfında esâlib-i makbûle-i Osmâniyenin kavâid-i esâsiyye ve fevâid-i mühimmesini öğretmek -evzân-ı meşhûreye muvâfık her yolda eş'âr-ı Osmâniyyeyi mevzûn okumaga ülfet hâsıl etdirmek, mensûr ve ale'l-husus manzûm birçok müntehab pârçeler ezberletmek, eserlerinden başlıca misâl alınmış olan meşâhîr-i üdebâyı, muhtasar terceme-i hâllerıyla berâber yek-dîgerine olan rüchân-ı faziletlerini dahi bilmek şartıyla tanıtmak vel-hâsıl edebiyât ve üdebâ-yı Osmâniyye hakkında sûret-i umûmiyyede bir haylî ma'lûmât-ı müfideyi kazandırmak maksadına göre yazılmışdır.

Ma'nâ yâhud Fikr - Lafz yâhud Üslûb¹

Gerek şifâhen ve gerek tahrîren ifâde-i merâmda zihne en evvel lâyh olan şey ma'nâ ve ta'bir-i diğerle fikrdir. Sûret ve tâ'bir-i diğerle üslûb-ı ifâde derece-i sâniyede düşünülür. Binâen aleyh efkârın² derecât u tabakâtını ve havâss u keyfiyyâtını takdîmen ta'rîf edecegiz ki bu sûret her şeyde riâyeti vâcib olan tertîb-i tabîiye dahi muvâfakat eder.³

¹ “Bâb-ı Evvel, Ma'nâ yâhud Efkar ile Sûret veyâhud Esâlib” TE¹, TE², s. 17; “Bâb-ı Evvel, Ma'nâ yâhud Fikr - Lafz yâhud Üslûb” TE³, s. 22; “Kısm-ı Evvel, Ma'nâ yâhud Fikr - Lafz yâhud Üslûb” TE⁴, TE⁵, s. 15.

² “Binâen aleyh efkâr u mülâhazâtın” TE¹, TE², s. 18; TE³, s. 22; “Binâen aleyh efkârın” TE⁴, TE⁵, s. 15.

³ “... takdîmen ta'rîf etmek her şeyde riâyeti vâcib olan tertîb-i tabîiye dahi muvâfiktir.” TE¹, TE², s. 18; TE³, s. 22; “... takdîmen ta'rîf edecegiz ki bu sûret her şeyde riâyeti vâcib olan tertîb-i tabîiye dahi muvâfakat eder.” TE⁴, TE⁵, s. 15.

BİRİNCİ MEBHAS

Efkâr

Efkârın umûmiyyet ü husûsiyyet üzre birtakım meziyyâta mâlik olması îcâb eder.

Umûmî ya'nî her fikrde vücûdu lâ-büdd olan meziyyât şunlardır:¹

1. Hakikat
2. Selâmet
3. Vuzûh
4. İntizâm

Husûsî ya'nî efkârın ba'zılarında bulunacak olan meziyyetler dahi şunlardır:²

1. Sâdelik
2. Sâde-dilânelik
3. İncelik
4. Şiddet
5. Parlaklık
6. Ulviyyet

¹ “Meziyyât-ı umûmiyye şunlardır.” TE¹, TE², s. 19; TE³, s. 24; “Umûmî ya'nî her fikrde vücûdu lâ-büdd olan meziyyât şunlardır” TE⁴, TE⁵, s. 17.

² “Husûsî meziyyetler dahi şunlardır.” TE¹, TE², s. 19; TE³, s. 24; “Husûsî ya'nî efkârın ba'zılarında bulunacak olan meziyyetler dahi şunlardır.” TE⁴, TE⁵, s. 17.

RECÂİZÂDE MAHMÛD EKREM

(İstanbul, 1 Mart 1847 – İstanbul, 31 Ocak 1914)

“Üstat Ekrem” unvanıyla anılagelmiştir. Şair, romancı, oyun yazarı ve eleştirmen olarak Recâizâde Mahmûd Ekrem, Yeni Osmanlılara eklenerek modern Türk edebiyatının çok önemli bir evresine kendiliğinden yerleşir. Küçük yaşta babasından Arapça Farsça öğrenmesi, yeni açılan mekteplerde okuması, henüz on beş yaşında Mektûbî Kalemî’nde çalışmaya başlaması, burada hem Leskofaçlı Galib ve Hersekli Hikmet gibi son divan şairlerini hem de Namık Kemal ve Âyetullah Bey gibi Yeni Osmanlı modernistlerini tanınması, bu sırada Fransızca öğrenip çeviriler yapması, gazetecilik deneyimi (1867’de Namık Kemal’in Fransa’ya kaçarken *Tasvîr-i Efkâr*’ın sorumluluğunu ona bırakması), Şûrâ-yı Devlet üyesi olması ve ayrıca uzun yıllar (1878-1887) edebiyat hocalığı yapması (Mekteb-i Sultânî ve Mekteb-i Mülkiyye’de) onu halef ve selefleri arasında asıl birleştirici çizgi yapar.

TA‘LİM-İ EDEBİYYÂT

ELEŞTİREL BASIM

(*Litografya 1879 baskılar, 1882, 1912*)
Ta‘lîm-i Edebiyyât Türk eleştiri tarihi içinde önemli bir yer tutar. Klasik belagatten batı retorikğine geçişin en önemli kavşağı olan bu eser, birçok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getirir. Batılı anlamda bir edebiyat nazariyesi kitabı olarak kabul edilen *Ta‘lîm-i Edebiyyât*’ın bir ders kitabı olmasından ziyade “bir hareket noktası” olarak önemli olduğunu belirten Tanpınar, Arap’ın bedîi, beyânî ve belagatiyle ilk hesaplaşmamızın onunla başladığını söyler. Yaptığımız eleştirel edisyonda söz konusu edilen eserin beş baskısı karşılaştırılmış ve böylelikle *Ta‘lîm-i Edebiyyât*’ın eleştirel metni ortaya çıkarılmıştır. Üç litografya baskı ve iki matbaa baskısı (hurufat baskı) karşılaştırdığında *Ta‘lîm-i Edebiyyât*’ın öğrencilere dağıtılan taş basma ders notlarından tutarlı bir bütünlüğe sahip bir kitaba evrilmesi hemen göze çarpmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN: 978-605-4635-23-8

9 786054 635238